

Debreceni Ítéltábla

Bf.IV.537/2020/30.

A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2021. január 19., 2021. március 2. és 2021. április 13. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és 2021. április 13-án kihirdette a következő

í t é l e t e t:

A különösen nagy vagyoni hátrányt okozó üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt I. r. vádlott és társai ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2020. augusztus 24. napján kihirdetett 24.B.135/2020/31. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

I. r. és II. r. vádlottak I. tényállásban írt, 2 rb. csődbűncselekmény büntettének értékelt cselekményét 2. rb. sikkasztás büntettének [Btk. 372. § (1) bekezdés, (6) bekezdés b) pont és Btk. 372. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pont] minősíti, melyeknek II. r. vádlott bűnsege.

I. r. vádlott költségvetést károsító cselekményeit felbujtóként elkövetett költségvetési csalás büntettének kísérleteként [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] és költségvetési csalás büntettének [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés b) pont] minősíti.

A szabadságvesztés tartamát II. r. vádlott esetében 2 (kettő), a büntetés próbaidejét 3 (három) évre súlyosítja.

I. r. vádlottat helyesen a gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselői foglalkozástól tiltja el.

I. r. vádlottat 300 (háromszáz) napi tétel, 3000 (háromezer) Ft napi összegű, végösszegében 900 000 (kilencszázezer) Ft pénzbüntetésre is ítéli. A pénzbüntetést a Debreceni Törvényszék Gazdasági Hivatalának felhívására, a felhívásban közölt időben és módon kell az államnak megfizetni. A pénzbüntetést meg nem fizetés esetén – börtönben végrehajtandó – szabadságvesztésre kell átváltoztatni azzal, hogy egy napi tételnek egy napi szabadságvesztés felel meg.

II. r. vádlott előzetes mentesítésére vonatkozó rendelkezést mellőzi.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

A másodfokú ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] A Debreceni Törvényszék a rendelkező részben írt ügydöntő határozatában I. r. vádlottat 2 rb. csődbűncselekmény büntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (továbbiakban Btk.) 404. § (1) bekezdés b) pont, (2) bekezdés b) pont] és költségvetési csalás büntette [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés b) pont] miatt halmazati büntetésül 4 év börtön végrehajtási fokozatú szabadságvesztésre, 4 év cégvezetői foglalkozástól eltiltásra és 4 év közügyektől eltiltásra;

II. r. vádlottat 2 rb. bűnsegédként elkövetett csődbűncselekmény büntette [Btk. 404. § (1) bekezdés b) pont, (2) bekezdés b) pont] miatt halmazati büntetésül 1 év 4 hónap börtön fokozatú, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre;

III. r. vádlottat költségvetési csalás büntettének kísérlete [Btk. 396. § (1) bekezdés a) pont, (4) bekezdés a) pont] miatt 1 év börtön fokozatú, végrehajtásában 2 évi próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztésre ítélte.

Meghatározta a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontját. II. r. és III. r. vádlottakat előzetes mentesítésben részesítette és rendelkezett a bűnügyi költség viseléséről.

[2] Az elsőfokú ítélet ellen egyrészt az ügyészség jelentett be fellebbezést mindhárom vádlott terhére téves minősítés miatt, súlyosítás és további büntetések kiszabása érdekében. Az ügyészi jogorvoslat indokai szerint az elsőfokú bíróság tévesen minősítette a Kft.1., valamint az Kft.2 vagyonával való jogellenes rendelkezést hitelezők kielégítésének megghiúsításával elkövetett csődbűncselekmény büntettként, mivel adott esetben a specialitás nem alkalmazható, a súlyosabban minősülő vagyon elleni bűncselekmény megállapításának van helye. Az első fokon kiszabott szabadságvesztés mértéke az I. r. és II. r. vádlottak vonatkozásában főként ezért enyhe, nem tükrözi megfelelően az általuk megvalósított sikkasztás objektív társadalomra veszélyességét, de a III. r. vádlott tekintetében sem felel meg az általános megelőzés törvényi követelményeinek. Szükségesnek tartotta továbbá az I. r. és III. r. vádlottak esetében pénzbüntetés kiszabását, mindhárom terheltnél a foglalkozástól eltiltás alkalmazását, és bár azt nem kifogásolta, hogy a szabadságvesztés végrehajtása II. r. és III. r. vádlottak esetében próbaidőre felfüggesztésre került, de a törvényi feltételek hiányában indítványozta az előzetes mentesítésüket kimondó rendelkezés mellőzését.

[3] Másfelől I. r. vádlott és védője terjesztettek elő perorvoslatot az elsőfokú határozat valamennyi rendelkezése ellen. Az I. r. vádlott vezető védője a védelmi jogorvoslatot a másodfokú eljárásban nagy részletességgel indokolta, elsődlegesen azt emelve ki, hogy az I. r. vádlott tekintetében megállapított 2 rb. csődbűncselekmény büntette kapcsán szükséges vizsgálni az elévülés, mint büntethetőséget megszüntető ok fennálltát, mivel álláspontja szerint az adott ügyben folytatott nyomozás eljárási cselekményeit más ténybeli alapú bűncselekmény miatt foganatosították, következésképp elévülést félbeszakító hatásuk sincs. Ennek megfelelően a csődbűncselekmény miatti eljárás megszüntetésének van helye. Másodlagosan a törvényszék által hozott határozatot részbeni felderítetlenség és iratellenes megállapítások miatt megalapozatlannak tartotta, sérelmezve azt is, hogy az elsőfokú bíróság elmulasztott értékelni olyan bizonyítékokat (T1, T2 tanúk vallomása), amelyek mentő adatokat tartalmaznak, így viszont gyakorlatilag a kialakult meggyőződéséhez igazította a

bizonyítékok számbavételét. A védelmi érvelés szerint az elsőfokú bíróság tévesen foglalt állást abban a tekintetben, hogy a társaságok üzletrész értékesítései színleltek, és azokat ezt követően is az I. r. vádlott irányította volna. E téves ténymegállapításnak pedig egyenes következménye lett, hogy a törvényszék megalapozatlan és hibás jogi következtetéseket tett. A bizonyítás eredményének értékelése, valamint a fellebbezés indokolása mellékleteként csatolt okiratok – közjegyző előtt tett nyilatkozatok, banki kivonatok – számbavételével álláspontja szerint kellően igazolást nyerhet, hogy az üzletrészek értékesítése szabályszerű volt, ekkor a társaságok jelentős mértékű aktív vagyonnal rendelkeztek, amely közgazdasági értelemben kizárja a fizetéseképtelenséget, a Kft.1 ezt követően is végzett gazdasági tevékenységet. A védő a fizetéseképtelenség körében elfoglalt – általa tévesnek tartott – törvényszéki álláspont megcáfolása érdekében csatolt egy védelem részéről megbízott könyvszakértő által elkészített magánszakértői véleményt, ezen túl tanúk kihallgatását indítványozta, ezzel kívánta igazolni, hogy a társaságok gépjármű állományának értékesítése nem eredményezett vagyonsökkenést. A költségvetési csalás tekintetében is hibásnak írta le az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységét, kifogásolva, hogy alapvetően csak II. r. és III. r. vádlottak saját, a büntetőjogi felelősség enyhítését célzó vallomásait fogadta el, amelyek a védelmi álláspont szerint más, objektív bizonyíték hiányában önmagukban még nem lehetnek alkalmasak az I. r. vádlott bűnösségének alátámasztására. Vitatta, és az indokolással is ellentétesnek tartotta, hogy az I. r. vádlott magatartását tettesként elkövetettnek minősítette a törvényszék, amely legfeljebb részesként lenne megállapítható, így enyhébb elbírálással jár és sérelmezte a költségvetést károsító büntett befejezett cselekményként való értékelését is. Mindezek alapján elsődlegesen az I. r. vádlott ellen csődbűncselekmény miatt indított eljárás megszüntetését, valamint a költségvetési csalás büntette tekintetében felmentő rendelkezés meghozatalát indítványozta (7. számú utóirat), emellett észrevételezte, hogy az első fokon elvégzett bizonyítás során eljárási szabálysértések is megvalósultak, alapvetően a törvényszék által engedélyezett írásbeli tanúvallomások beszerzésekor (18. számú utóirat).

[4] A védő az ítéltábla eltérő minősítés lehetőségét megállapító végzésére tett észrevételében (27. számú beadvány) azzal a törvényszéki döntéssel értett egyet, amikor az elsőfokú bíróság a vádiratban foglalt történeti tényállás alapján a váddal szemben nem vagyon elleni, hanem gazdálkodás rendjét sértő csődbűncselekményként értékelte az 1. számú tényállásban írt vagyont átruházó cselekményt. Ezzel együtt is azt indítványozta, hogy az ítéltábla a fellebbezésben előadott érvelést szem előtt tartva a konkrét tényállás kapcsán valamennyi rendelkezésre álló bizonyíték értékelésével részletesen vizsgálja, hogy valóban megállapítható-e mindegyik törvényi tényállási elem megvalósulása. Ennek megfelelően fellebbezése elsődleges irányát változatlan tartalommal fenntartotta, míg másodlagosan a rendkívüli időmúlás miatt a joghátrány oly mértékű enyhítésére tett indítványt, hogy az I. r. vádlottal szemben végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kerüljön kiszabásra.

[5] II. r. és III. r. vádlottak, valamint védőik részéről jogorvoslati nyilatkozat nem érkezett.

[6] A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.183/2020/6. számú átiratában az ügyészségi fellebbezést irányainak és indokainak megfelelően fenntartotta, kifejtve, hogy álláspontja szerint az elsőfokú bíróság az eljárási szabályokat megtartotta, megalapozott tényállást állapított meg és törvényesen vont következtetést a vádlottak bűnösségére. I. r. és II. r. vádlott I. tényállásba foglalt cselekményének minősítése azonban téves, mert a vagyon

kimentésével összefüggő cselekmény az elsőfokú ítélettől eltérően nem 2 rb. csődbűncselekmény büntettének, hanem sikkasztás büntettének minősül a vádirati minősítésnek megfelelően. A jogkérdésben felhozott érveinek alátámasztására hivatkozott a 3/2009. Büntető jogegységi határozat iránymutatására, mely szerint a konkuráló jogi minősítések közül a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmény specialitása csak addig érvényesül, amíg a cselekmény nem értékelendő súlyosabban az általános vagyron elleni bűncselekmény tényállásának keretein belül. Jelen esetben a sikkasztás jóval súlyosabban büntetendő, ezért a specialitás elve nem érvényesül és a vagyron elleni bűncselekményben kell a vádlottak bűnösségét megállapítani. A vádlottakkal szemben kiszabott büntetés enyhe, II. r. vádlottnál a helyes minősítés mellett törvénysértő is. A részletezett indokok alapján ezért az elsőfokú ítélet megváltoztatására:

- az I. r. és II. r. vádlottak terhére rótt, a Kft.1-gyel összefüggésben megvalósított csődbűncselekményt különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének [Btk. 372. § (1) bekezdés, (6) bekezdés b) pont], a Kft.2-vel kapcsolatban pedig jelentős értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntettének [Btk. 372. § (1) bekezdés, (5) bekezdés b) pont] minősítésére,
- mindhárom vádlott szabadságvesztés büntetésének felemelésére,
- I. r. és III. r. vádlottakkal szemben pénzbüntetés kiszabására,
- II. r. és III. r. vádlottak esetében a cégvezetői foglalkozástól eltiltásra és az előzetes mentesítés mellőzésére,
- egyéb részekben a támadott határozat helybenhagyására tett indítványt.

[7] A fellebbviteli főügyészségi indítványra II. r. vádlott védője észrevételt tett, melyben a hazai és az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési gyakorlatára hivatkozással, valamint a feltárható enyhítő körülmények számottevő nyomatékára figyelemmel megalapozatlannak írta le a vádhatóság súlyosítására irányuló jogorvoslatát, helyesnek tartva a II. r. vádlott terhére rótt cselekmény elsőfokú ítéletben írt jogi minősítését (15. számú utóirat).

[8] Az ítéltábla az elsőfokú ítélet elleni fellebbezések elbírálására a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban Be.) 599. § (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tűzött, azzal, hogy a vádlottak részvétele az 599. § (4) bekezdése alapján nem volt kötelező, ezért a terhelteket értesítette, mert meghallgatásuk nem volt szükséges, másrészt II. r. és III. r. vádlottaknak a tárgyaláson való részvétel jogáról lemondó nyilatkozata a másodfokú eljárásra is érvényes volt, így náluk ezen okból sem volt részvételi kötelezettség.

[9] A nyilvános ülésen az ügyész az átiratában foglaltakkal egyezően az elsőfokú ítélet megváltoztatását, egyéb részekben helybenhagyását indítványozta.

[10] I. r. vádlott védője alapvetően egyezően nyilatkozott a jogorvoslatának írásbeli indokolásában előadottakkal, változatlanul megalapozatlannak írva le az elsőfokú határozatot, kifogásolva egyes bizonyítékok értékelésének elmaradását, és tévesnek tartva a jogi következtetéseket. A I. számú tényállási pontban írt üzletrész értékesítések kapcsán kifejtette, hogy álláspontja szerint a törvényszék adós maradt következtetéseinek jogi indokaival, míg a költségvetést károsító bűncselekmény kapcsán a befejezettként és az egységesként való

értékelést találta tévesnek, utalva arra is, hogy miután a Kft3-mal és a Kft4-vel végzett gazdasági események térben és időben is jól elkülöníthetők, így az utóbbi társaság által foglalkoztatott sofőrök vallomása nem bírhat jelentőséggel az első cég gazdálkodása megítélésénél. Emellett megismételte, hogy álláspontja szerint az I. számú tényállási pontban leírt tárgyi eszköz értékesítéseket a csődbüncselekmény vagy a sikkasztás alapul vétele mellett egyaránt a felajánlott védelmi bizonyítékok alapján lehet vizsgálni, ezért fenntartotta fellebbezése elsődleges irányát. Végül alapvetően a kirívónak talált időmúlásra, valamint az I. r. vádlott rendezett személyi körülményeire figyelemmel a terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítása esetén olyan mértékű joghátrányt tartott tetтарыосnak, ami nem jár tényleges szabadságelvonással.

[11] A II. r. vádlott védője fenntartotta az írásban előadott észrevételeit arra vonatkozóan, hogy a bekövetkezett tetemes időmúlás miatt az első fokon kiszabott büntetésnél súlyosabb szankció aránytalan, a büntetési célok túlmutató lenne.

[12] A III. r. vádlott védelmét ellátó védő sem tartotta alaposnak a súlyosításra irányuló vádhatósági jogorvoslatot, elsődlegesen azt emelve ki, hogy a védenca terhére rótt cselekmény kísérleti szakban rekedt, így – az ügyészi jogorvoslatban kifejtettekkel szemben – egy esetleges jóvátétel elmaradása sem kérhető számon rajta. A vádlott kedvező személyi körülményei és valós bűnsegédi minősége sem indokol súlyosabb joghátrányt az elsőfokú ítélethez képest, különös tekintettel arra, hogy a megvalósított bűncselekmény idején még a középértékű bünteteskiszabási előírások sem voltak hatályban.

[13] I. r. vádlott a védője által kifejtettekhez csatlakozva a felmentését kérte.

[14] Az ügyészség fellebbezése részben alapos, míg az I. r. vádlott tekintetében előterjesztett védelmi jogorvoslatot az ítéltábla nem találta megalapozottnak.

[15] Az ítéltábla a Be. 590. § (1) és (2) bekezdése alapján a törvény eltérő rendelkezésének hiányában az ítélet megalapozottságát, az ítéletnek a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, a büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezéseit, valamint az indokolás helyességét és az eljárási szabályok megtartását arra tekintet nélkül bírálta felül, hogy ki és milyen okból fellebbezett. A fellebbezések támadták a bűnösség megállapítását és a jogi minősítést is, így korlátozott felülbírálatra nem kerülhetett sor.

[16] A másodfokú bíróság megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítást a perrendi szabályokat betartva folytatta le. Nem vétett olyan abszolút vagy súlyos relatív eljárási hibát, amely az érdemi felülbírálatot kizárta volna [Be. 608. § (1) bekezdés a)-h) pont; 609. § (1) bekezdés és 2) bekezdés a)-d) pontok].

[17] Szemben a védelmi érveléssel, az ítéltábla álláspontja szerint a 2020. június 25. napjára kitűzött – nem érdemi – tárgyalásra idézett tanúk által utóbb tett írásbeli tanúvallomások felhasználására is lehetőség nyílt, mert részükre az elsőfokú bíróság engedélyezte, hogy vallomásaikat ebben a formában tegyék meg [Be. 181. § (1) bekezdés], és azok megfeleltek a Be. 181. § (2) bekezdés a) pontjában, valamint a (3) bekezdésében

foglaltaknak. Az írásbeli vallomást tevő tanúknak az eljárás korábbi szakaszában tett vallomásai lényegének ismertetésére pedig a Be. 527. § (1)-(2) bekezdésében írtak lehetőséget teremtettek. A védelmi kifogásban említett, tárgyalás anyagává nem tett egyes írásbeli vallomásrészek nem hordoznak döntő jelentőségű bizonyítékot, következésképp az említett vallomások felhasználásával sem valósult meg – relatív – eljárási szabálysértés.

[18] A törvényszék az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett és alapvetően megalapozott tényállást [Be. 561. § (3) bekezdés c) pont] állapított meg, mely csak kisebb mértékben volt ellentétes az elsőfokú bíróság által megvizsgált bizonyítékok tartalmával, illetve tért el főként elírások miatt az iratok tartalmától. Az elsőfokú bíróság egyrészt tévesen állapította meg a Kft2 tekintetében a fizetéseképtelenség időpontját ítélete [10] bekezdésében. Emellett a [12], [14] és [19] tényállásban hibásan rögzítette a sajátjaként rendelkezést, mely egyébként is a törvényi tényállás része, olyan jogi fogalom, mely az ítélet jogi indokolásába tartozik, illetve helyesen nem sajátjaként rendelkezésről, hanem jogtalan eltulajdonításról volt szó. A bíróság továbbá nem állapította meg teljeskörűen a vagyoni jogokat sértő cselekmény elkövetési értékét, melynek a minősítés indokolt megváltoztatása miatt van jelentősége.

[19] Az ítéltábla ezért a tényállást a Be. 593. § (1) bekezdés a) pontjában írt jogkörében, az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítást érintő ügyiratok tartalma alapján a következők szerint kiegészíti, illetve helyesbíti.

[20] [10] bekezdés: A Kft1 fizetéseképtelensége 2008. december 3. napján következett be (Sz1 könyvszakértői véleményének a szakértő meghallgatása során tett kiegészítése, 31. számú jegyzőkönyv 4. oldal).

[21] A [12], [14] és [19] bekezdésében a „sajátjaként rendelkezésre” utalást mellőzi.

[22] [19] bekezdés: A Kft.1 sérelmére elkövetett cselekménynél az elkövetési érték 173 153 311 Ft, az Kft.2 esetében pedig 37 617 646 Ft (nyomozási irat I/5. kötet 11. oldal, 17-21. oldal).

[23] [24] bekezdés, táblázat az Áfa összegzéséről: 8 087 714 Ft (Sz1. könyvszakértői véleménye).

[24] [31] bekezdés: a Kft.4 tekintetében folytatott adórevízió során hozott adóhatósági határozat száma ..., mely határozat ... napján emelkedett jogerőre, míg az Kft.4 vonatkozásában hozott határozat száma ..., jogerőre emelkedésének időpontja ... (az adóhatóság által csatolt iratok, elsőfokú bírósági irat 17. és 21. sorszám).

[25] A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 593. § (3) bekezdése alapján a másodfokú ítélezés alapját képezte. Itt jegyzi meg az ítéltábla, hogy a törvény a megalapozottság fogalmát pozitív formában nem határozza meg, arra a megalapozatlansági okok nemlétéből lehet következtetni. Ettől függetlenül a jogtudomány és a bírói gyakorlat megalapozottnak azt a tényállást tekinti, melyet a bíróság a vád keretei között a törvényes bizonyítás lefolytatását követően valósághűen, teljeskörűen,

hiánymentesen állapít meg. E feltételek a ténybeli kisreformációt (helyesbítést) követően teljesültek.

[26] A törvényszék az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, a logika szabályai szerint értékelte. Számba vette a vádlottak védekezését, az eljárás során előadott, részben ellentétes vallomásaikat, majd azokat egymással, és a további bizonyítékokkal is megfelelően összevetette. Részleteiben vizsgálta a vád tárgyává tett, Kft.1 és Kft.2 nevében bonyolított tárgyi eszköz értékesítések láncolatát, valamint átfogó vizsgálat alá vonta a Kft.4 mintegy 3 adóévet felölelő fuvarszközök bérlésével, működtetésével kapcsolatos gazdálkodását, de figyelemmel volt a vádlottak egymással ápolott kapcsolatának felderítésére, a cégek irányításában betöltött szerepükre is. Ennek során a vádlotti vallomások mellett értékelte a releváns tanúvallomásokat, az adórevíziós eljárásokban keletkezett és egyéb okiratokat, a könyvelési iratanyagot, mint ahogyan a könyvszakértői és írásszakértői bizonyítás eredményét is.

[27] Az elsőfokú bíróság gondosan elemezte mindhárom vádlott vallomását. I. r. vádlott nem ismerte el a vádbeli tényeket, védekezése szerint a Kft.1 és Kft.2 működtetésében csakis a cégnyilvántartási adatokban szereplő időszakban vállalt aktív szerepet, üzletrészei értékesítését követően már nem volt rálátása a gazdálkodásra, a cégek irányításában ezután nem vett részt, és másokat sem utasított arra. Az üzletrész értékesítések jogszerűen történtek meg, nem volt tudomása arról, hogy a vádban szereplő társaságok az adóhatóságot megtevesztő tevékenységet folytattak.

[28] A törvényszék nem tévedett, amikor az egyenként és kölcsönösen, iratszerűen, a perrendnek megfelelően áttekintett bizonyítékok alapján a tényállást a központi vádbeli tényeket tagadó I. r. vádlott vallomásával szemben elsősorban II. r. és III. r. vádlott saját magára és az I. r. vádlottra is terhelő adatokat szolgáltató, büntetőjogi felelősséget elismerő vallomásaira alapította. Utóbbi vallomásokat ugyanis valóban megerősítették az ítéletben adott hibátlan indokolás szerint a gazdasági társaságok tekintetében feltárható objektív adatok, így a működtetésük során keletkezett könyvelési iratanyag, az adóhatósági okiratok, Sz1 igazságügyi könyvszakértő és Sz2. igazságügyi írásszakértő véleménye, a Kft.4 kihallgatott alkalmazottainak és a könyvelést végző tanúknak a vallomásai. Különösképp az adórevíziós eljárásban keletkezett bizonyítás anyaga, a tanúvallomások értékelésének eredménye, és a II. r., valamint III. r. vádlottak terhelő vallomása ismeretében értett egyet az ítéltábla azzal az első bírói következtetéssel, miszerint objektív körülmények zárják ki egyértelműen a Kft.1 és az Kft.2 gépjármű állományának valós értékesítését, illetőleg azt, hogy az üzletrészek átadása után e társaságokat, továbbá a Kft2-t a cégvezetőként feltüntetett személyek irányították volna.

[29] A valóban több esetben ellentétes bizonyítási anyag mellett a büntetőjogi felelősség eldöntéséhez szükséges tények hiánymentesen rögzíthetők voltak és a tényállás megállapítása során az elsőfokú bíróság a közvetett bizonyítás szabályait is helyesen alkalmazta, egyes kétséget kizáróan bizonyított tényekből további tényekre helytállóan következtetve.

[30] E helyesnek bizonyult következtetés szerint a Kft.1 és az Kft.2 felett az eljárás tárgyát képező időszakban változatlanul irányítási jogot gyakorló I. r. vádlott nemcsak

tudomással bírt a tárgyi eszköz értékesítések fiktív voltáról, hanem az ügyletek kifejezetten az ő kezdeményezésére történtek, a színlelt adásvételekben a II. r. vádlott is az I. r. terhelt érdekében vállalt szerepet, később pedig a III. r. vádlott szintén az I. r. vádlott felkérésére cselekedett. Emellett a Kft.4 alkalmazottai az I. r. vádlott utasításai szerint jártak el, neki tartoztak végső elszámolással, így a bizonyítás eredménye során kimutatott, színleltnek bizonyult gépjármű bérlésekkel összefüggő számlázási gyakorlat szintén az I. r. vádlott személyéhez kötődött, mely tevékenység az adóhatóság felé teljesített adóbevallások adatait is fiktívvá tette.

[31] Az ítéltábla érdemi iratellenességet nem talált, csupán az egymásnak ellenható bizonyítékok számbavétele volt tapasztalható. Ellentétes tényadatokat tartalmazó bizonyítási anyagnál azonban az szükségszerű, hogy egyes bizonyítékok tartalmával a mérlegelt tényállás ellentétbe kerül, de felderítetlenség vagy helytelen ténybeli következtetés sem valósult meg. A bizonyítékok értékelésének egyébként megszokott és logikus módja az, hogy a bíróság a vallomás – más bizonyítékokkal megerősített – részeit fogadja el irányadónak a történeti tényállás megállapításakor, míg a vallomás azon részeit, amelyek más bizonyítékokkal ellentétesek, figyelmen kívül hagyja (BH1998. 418. III., BH2002. 87.).

[32] Az elsőfokú bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenysége mindenben megfelel a formál-logika törvényszerűségeinek, mely mérlegelő folyamat eredményeként a tényállást valósághűen állapította meg, ami a kisebb módosítást követően megalapozatlansági hibában már nem szenved. A tényálláshoz kötöttség elvi indokát a Be. 167. § (3)-(4) bekezdése adja, ami szerint a bizonyítás eszközeinek és a bizonyítékoknak nincs törvényben előre meghatározott ereje, a bíróság a bizonyítékokat egyenként és összességükben szabadon értékeli és a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg. Ezáltal biztosított a bizonyítékok hitelt érdemlőségének meggyőződés szerinti, szabad értékelése és védett mikénti értékelése (Kúria Bhar.III.1201/2018/10.). Mindezen elvek érvényre juttatása garantálja az elsőfokú bíróság ún. ténybírói jellegét.

[33] Kétségtelen, hogy a Be. csak részben szabad bizonyítási rendszerében a mérlegelés nem korlátlan. A korlátok nélküli értékelés nyilvánvalóan nem megengedett és bírói önkényhez vezethet, sértve a védelem alapvető alkotmányos jogait. A védelem joga pedig a jogállam egyik alapköve, hiszen az állam hatalmával szemben álló terheltnek e jog biztosít garanciát ahhoz, hogy megfelelően védekezhessen, mely a fegyveregyenlőséget érvényre juttatja. A bizonyítékok értékelésének fontos korlátja az eljárás törvényessége, mely a másodfokú eljárásban rögzíthető volt, a logika törvényeinek betartása (szillogizmus), és végül, de nem utolsó sorban a bíróság indokolási kötelezettsége, melynek az elsőfokú bíróság a szükséges mértékben eleget tett.

[34] Az idézett korlátok átlépésére nem került sor, a bizonyítékok értékelése törvényes és a ténymegállapító tevékenység sem kifogásolható alappal. A védelmi fellebbezés az I. r. vádlott esetében nem hozott fel olyan új körülményt, amely az elsőfokú bíróság ténymegállapításainak helyességét megkérdőjelezné. Ennek megfelelően a megállapított tényállást kizárólag a bizonyítékok értékelésén keresztül támadó, eltérő tényállás megállapítását célzó, felmentésre irányuló védelmi fellebbezés az I. r. vádlott vonatkozásában a Be. 591. § (1) bekezdésében meghatározott tényálláshoz kötöttség miatt eredményre nem vezethetett.

[35] Az elsőfokú bíróság megalapozottan döntött a védelmi bizonyítási indítványok elutasításáról is (ítélet [78] bekezdés). Az I. r. vádlott védője a másodfokú perben ismételtan előterjesztette a könyvszakértői bizonyítás kiegészítésére irányuló kérelmét, emellett tanúk kihallgatását (Ü1, Ü2, Ü3 okiratot szerkesztő ügyvéd) és okirati bizonyítást indítványozva, melyet az ítéltábla elutasított az alábbiakra figyelemmel.

[36] Az indítványok elutasításának elsődleges indoka a tényállás – helyesbítést követő – teljes megalapozottsága. A másodfokú eljárásban ugyanis a Be. 594. § (1) bekezdésének megfelelően bizonyítás felvételének a részbeni megalapozatlanság, az eljárási szabálysértés kiküszöbölése érdekében, és akkor van helye, ha a fellebbezésben új tényt állítottak vagy új bizonyítékra hivatkoztak. A felülbírált ügyben egyik feltétel sem áll fenn, mert a tényállás e részben egyébként is megalapozott volt, új tényt a védelmi indítvány nem állított. A fő ok azonban a már idézettek szerint a tényállás megalapozottsága, mely kizár bármilyen további bizonyítást a már részletezett eljárási szabálysértés orvoslásán túl a másodfokú eljárásban. Másfelől az indítványozott bizonyítás egyik eleme sem volt szükséges a tényállás tisztázásához, mert bár a terhelő vallomások mellett mentő tartalmú bizonyítékok eddig is rendelkezésre álltak, viszont azokat a törvényszék szintén figyelembe vette (ítélet [40], [53], [54] bekezdés), és további bizonyítás sem vezethetett volna a bizonyítékok eltérő értékeléséhez, ezzel pedig eltérő tényállás megállapításához.

[37] A büntetőeljárás során kirendelt igazságügyi könyvszakértő egyrészt nem adott hiányos szakvéleményt, az nem állt fel nem oldott ellentétben egyetlen, a védelem által hivatkozott körülménnyel sem, megalapozott kétely nem merült fel a szakértő munkájával kapcsolatosan. A tárgyi eszköz értékesítésben érintett társaságok fizetéseképtelenségének megállapíthatósága és időpontjának meghatározása körében további vizsgálódás a cselekmény helyes jogi megítélésében másodfokon tett változtatás miatt szükségtelen, a sikkasztás törvényi tényállási elemei ugyanis nem tartalmaznak feltételt a fizetéseképtelen helyzettel kapcsolatban. A bűncselekmények elkövetési értékének meghatározására pedig a nyomozás során elkészített értékmegállapítás elégségesnek bizonyult, melynek eredménye még kedvezőbb is volt a vádlottak részére a társaságok könyvelésébe állított értékesítési árhoz képest.

[38] Másfelől az indítványozott személyi és okirati bizonyítás sem volt szükséges a tényállás tisztázásához, mert a gazdasági társaságokkal kapcsolatosan vád tárgyává nem tett eseményeken kívüli ügyletek és képviseleti tevékenységek vizsgálata közömbös a büntetőjogi felelősség megállapításához. Utal rá az ítéltábla, hogy az elsőfokú bíróság helyesnek talált értékelő tevékenysége során elfogadott bizonyítékok (ítélet 23-26. oldal, 28. oldal) egyértelművé tették I. r. vádlott vezető, irányító szerepét, s kifejezett érdekeltségét az eljárás tárgyát képező bűnkapcsolat alatt, melynek megvalósításában aktív szerepet vállalt, ő kezdeményezte azokat. Az a körülmény, hogy egyes cégek képviseletét színleg mások vállalták, a cselekmény megítélése szempontjából nem tekinthető relevánsnak, hiszen a gazdaság további szereplői és a hatóságok felé e látszat fenntartásához az I. r. vádlottnak alapvető érdeke fűződött saját tevékenysége leplezése céljából, miként azt a megalapozott tényállás is tartalmazta (ítélet [6], [13], [14], [20] bekezdések). Fenti indokok vezettek tehát a bizonyítási indítványok elutasításához, amellett, hogy a bizonyítás kiegészítése kizárólag az eljárás elhúzódtását eredményezte volna, mely szintén kerülendő volt.

[39] Az elsőfokú bíróság ennek megfelelően törvényesen vont következtetést I. r., II. r. és III. r. vádlottak bűnösségére, cselekményeik minősítése azonban csak részben felel meg az anyagi jognak.

[40] Az ítéltábla elsődlegesen arról foglal állást – figyelemmel az I. r. vádlott védője által e tárgybán előterjesztett érvelésre és indítványra –, hogy a vád tárgyává tett bűncselekmények tekintetében bekövetkezhetett-e az elévülés, mely a Btk. 26. §-a szerint büntethetőséget megszüntető ok. A válasz nemleges.

[41] Mind a Btk. 26. § (1) bekezdése értelmében, mind a vád tárgyává tett cselekmények egy része idején hatályban volt korábbi Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (régi Btk.) 32. § (1) bekezdés b) pontja szerint a büntethetőség a büntetési tétel felső határának megfelelő idő elteltével évül el. A két törvény kizárólag az elévülési idő minimuma tekintetében tesz különbséget, a korábbi törvény 3 évben, a jelenlegi szabályozás 5 évben határozza meg azt.

[42] A régi Btk. 35. § (1) bekezdése szerint – és lényegileg ezzel megegyező a Btk. 28. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés is – az elévülést a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárás cselekménye szakítja félbe. A félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik. Az elévülést tehát a hatóság olyan eljárási cselekménye szakítja félbe, amely az elkövető ellen irányul és az adott bűncselekménnyel kapcsolatos.

[43] Jelen ügy irataiból az állapítható meg, hogy I. r. terhelten szemben a ... Rendőrkapitányság ... számon már folytatott nyomozást jelentős kárt okozó csalás büntettének megalapozott gyanúja miatt a Kft.1 működésével összefüggésben a Zrt.5 (későbbi hitelező) részére meg nem fizetett tartozás miatt tett feljelentés alapján, mely nyomozást a ... Városi Ügyészség napján kelt számú határozatával megszüntetett. Határozatában viszont arra is kitért, miszerint az állapítható meg, hogy a társaság gazdálkodása során a fizetéseképtelenség bekövetkezett, és a korábban bizonyítottan rendelkezésre álló tárgyi eszközöket ismeretlen körülmények között elvonták, miközben a hitelezők kielégítésére nem került sor. Ezért csődbűncselekmény büntettének gyanúja miatt újabb nyomozás elrendelése szükséges (nyomozási irat I/1. kötet 77-79. oldal). Ennek megfelelően utóbbi bűncselekmény megalapozott gyanúja miatt a nyomozást 2011. február 2. napján elrendelték (... Városi Ügyészség ... számú határozat, nyomozási irat I/1. kötet 75. oldal), melyet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal ... Regionális Bűnügyi Igazgatósága ... szám alatt folytatott. A nyomozás eljárási cselekményei – közöttük a Kft.1 vagyoni helyzetét, fizetéseképtelenségét vizsgáló ... napján elkészített revizori jelentés (nyomozási irat I/5. kötet 365. oldal) – eredményeként tényyszerűen a látókörbe került T2 új ügyvezető. Ellene a nyomozást a ... napján beszerzett halotti anyakönyvi kivonatra tekintettel ... napján meghozott .. számú határozatával a nyomozó hatóság a gyanúsított halála miatt megszüntette (nyomozási irat I/1. kötet 59. oldal).

[44] A ... Járási Ügyészség a ... számú határozatával azonban ... napján a nyomozás folytatásának elrendeléséről határozott, indokai szerint a párhuzamosan, adóbevételt különösen nagy mértékben meghaladó mértékben csökkentő adócsalás miatt indított nyomozás (NAV ... Regionális Bűnügyi Igazgatósága ... szám) során olyan adatok merültek fel, amelyek e döntés meghozatalát tették indokolttá (nyomozási irat I/1. kötet 57. oldal).

[45] Utóbbi nyomozás a NAV ... Regionális Főigazgatósága napján benyújtott feljelentése alapján ... napján került elrendelésre fenti szám alatt, a vizsgálódás tárgyát alapvetően a Kft.6 Kft3-nak értékesített, előzőleg a Kft1-től és az Kft2-től beszerzett használt járműparkkal kapcsolatos ügyletek után felmerült adóhiány képzete áfa adónemben. Ennek megfelelően a nyomozó hatóság a vizsgálatot a Kft.2 és Kft.3 kereskedelmi kapcsolatának felderítése mellett kiterjesztette a Kft.1 és az Kft2. mint számlakibocsátók tevékenységére is. Ennek érdekében a nyomozó hatóság által folytatott eljárási cselekmények közül az I. r. vádlott tartózkodási helyén (...) 2015. február 17. napján fogatosított házkutatás említendő meg, mely kifejezetten fenti társaságok könyvelési iratainak felkutatását célozta, a Kft.4 könyvelése tekintetében pedig eredményre is vezetett (nyomozási irat I/11. kötet 99-127. oldal).

[46] Továbbá ugyancsak fenti cégek könyvelését érintően került kihallgatásra tanúként a társaságok könyvelését végző T3 szintén 2015. február 17. napján, akitől egyebek mellett a Kft4-vel és az Kft2-vel kapcsolatos iratok is lefoglalásra kerültek (nyomozási irat I/11. kötet 73-79. oldal, 85. oldal).

[47] Mindezek alapján a nyomozó hatóság a vizsgálatot tovább folytatta a számlakibocsátó Kft.1 és az Kft.2 működését illetően, rendelkezve a párhuzamosan végzett nyomozások egyesítéséről (NAV ... Regionális Bűnügyi Igazgatóság ... napján kelt 6... számú határozata, nyomozási irat I/1. kötet 53-54. oldal).

[48] Látható tehát, hogy az igen bonyolult ténybeli és jogi megítélésű cselekményláncolatot a nyomozó hatóság több szálon vizsgálta, fokozatosan derítve fel annak részleteit, a terheltek konkrét cselekvőségét, és az egyes eljárási részecselekmények mutattak rá a bűncselekmény további elemeire.

[49] Itt szükséges utalni arra, hogy a büntethetőség elévülését az az ügy előbbre vitelét célzó, tehát érdemi eljárási cselekmény szakítja félbe, amelynek ténybeli alapja megegyezik az utóbbi vád tárgyává tett cselekmény ténybeli alapjával, lényegével (BH2014. 69.II., BH2007. 363.I., Kúria Bfv.1010/2015/7.).

[50] Kétségtelen, hogy az adóhatóság fentebb említett feljelentése önmagában nem szakíthatta meg az elévülést (Kúria Bfv.II.1020/2017/7.). Ellenben e feljelentés alapján a nyomozás elrendelésre került, ami már az elévülést félbeszakító eljárási cselekményként értékelhető, mégpedig a feljelentésben leírt valamennyi bűncselekményre kiterjedően (BH2016. 300).

[51] Az elévülés megállapíthatósága pedig mindig a törvényes minősítéshez igazodik, függetlenül attól, hogy azt a hatóságok hogyan minősítették (BH2012. 86, BH2018. 324, EBH2008. 1764).

[52] Az adott esetben a büntetési tétel felső határa alapján nem lehet kétséges, hogy sem a költségvetést károsító cselekmények, sem pedig a másodfokon végzett minősítésváltoztatás mellett a I. számú tényállásban írt vagyonekobzást eredményező

sikkasztás bűncselekményei nem évülhettek el, mert törvényi fenyegetettségük mértéke miatt (8 évi, illetőleg 10 évi szabadságvesztés) az elévülés fel sem merülhet. Az ítéltábla álláspontja szerint azonban még akkor sem állapítható meg a társaságok tárgyi eszközei elvonásában testet öltő cselekmények elévülése, amennyiben azok az elsőfokú bíróság minősítésével csődbűncselekményként nyernek értékelést. Bár e bűncselekmény 5 évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő, ennek megfelelően ez irányadó az elévülés vizsgálata kapcsán is, azonban az ítéltábla által kiemelt eljárási cselekmények bizonyosan félbeszakították az elévülést, így annak határideje ismét elkezdődött, mert a ténybeli alapuk egyértelműen megegyezett a vád tárgyává tett cselekmények ténybeli alapjával. Következésképp elévülés címén nem lehetett helye az eljárás megszüntetésének egyik vád tárgyává tett cselekményről sem.

[53] A törvényszék határozatában ugyan nem részletezte az okát, mégis helytállóan ismerte fel, hogy valamennyi vádlott esetében a Btk. alkalmazásának van helye. Mindez I. r. vádlott tekintetében nem lehetett kétséges, hiszen a terhére rótt cselekmények egy részét már az új Büntető Törvénykönyv hatálya alatt követte el, így az elbírálásuk csakis e kódex alapján volt lehetséges (BH2002. 467. II., BH2004. 304). Ellenben II. r. vádlott olyan rész-cselekmény megvalósításához nyújtott segítséget, amelynek elkövetésére még a régi Btk. hatálya alatt került sor, és III. r. vádlott szintén utóbbi törvény hatálya alatt tanúsította a tényállásban írt magatartását az I. r. vádlott rábírására, ám esetükben is az elbírálás során hatályos Btk. szabályai a kedvezőbbek. Kétségtelen, hogy a II. r. és III. r. vádlottak cselekményei idején az ügyészség, valamint a védelem által felhívott közép-mértékes bünteteskiszabási törvényi előírás még nem volt hatályban, így a korábbi törvény látszólag enyhébb elbírálást eredményezne, viszont a bekövetkezett számottevő időmúlás miatt az új törvény mellett sem merülhetett fel a büntetési tétel közép-mértékét elérő vagy akár csak ahhoz közelítő büntetés kiszabása. Ellenben a feltételes szabadság lehetősége tárgyában jelenleg valóban kedvezőbb anyagi jogi rendelkezés konkrét alapot adott a Btk. alkalmazására, ezáltal az enyhébb elbírálásra [4/2013. (X. 14.) BK vélemény, BH2014. 201.II.]. Összegezve: mindhárom vádlott esetén a Btk. rendelkezéseit kellett alkalmazni.

[54] Tévedett ugyanakkor a törvényszék az I. számú tényállási pontban írt tárgyi eszközök elvonásával járó cselekmények jogi minősítését illetően. Az ítéltábla ebben a tekintetben az ügyészség fellebbezésében és a fellebbezviteli főügyészség által hivatkozottakkal értett maradéktalanul egyet, figyelemmel a 3/2009. számú Büntető jogegységi határozatban kifejtettekre is. Eszerint a gazdálkodás rendjét sértő bűncselekmény specialitása csak addig érvényesül előrehozott büntetendőséget teremtve, amíg az általános vagyon elleni bűncselekmény nem büntetendő súlyosabban. Amennyiben viszont a vagyon elleni cselekmény törvényi fenyegetettsége súlyosabb, a konszumpció elvének alkalmazásával a cselekmény kizárólag ekként minősíthető (3/2009. BJE határozat indokolás 3. pont). Amint arra a védelem az ítélezési gyakorlatból hozott példákkal utalt, létezik ettől eltérő jogi álláspont is, ám az ítéltábla szerint az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a bíróságokra kötelező jogegységi határozatban foglalt iránymutatást szükséges alkalmazni, ez szolgálja ugyanis a jogalkalmazás egységét.

[55] Ennek megfelelően a másodfokú bíróság I. r. és II. vádlott I. számú tényállásban írt cselekményét a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző és a (6) bekezdés b) pontja szerint minősülő különösen nagy értékre, üzletszerűen elkövetett (a Kft.1 tárgyi eszközeit érintő) sikkasztás büntetnének, valamint a Btk. 372. § (1) bekezdésébe ütköző, és az (5) bekezdés b)

pontja szerint minősülő jelentős értékre, üzletszerűen elkövetett (Kft.2 vagyónára megvalósított) sikkasztás büntettének valódi bűnhalmazataként értékelte.

[56] E cselekményeknél helytálló I. r. vádlott tettesi, és II. r. terhelt bűnsegédi részesi elkövetői alakzatának megállapítása, és a cselekmény a Btk. 459. § (1) bekezdés 28. pontja szerint üzletszerűen elkövetett, mert a tényállás szerint a nagyszámú gépjárművet felölölő tárgyi eszközfelvonás valóban a rendszeres haszonszerzést célozta.

[57] Az ítéltábla azonban a tényállásból mellőzte e cselekményeket illetően a „sajátjaként rendelkezéssel” megvalósított elkövetési magatartási formára utalást, mert egyrészt a törvény szerinti szakkifejezések nem tartoznak a történeti tények körébe. Másfelől az elsőfokú bíróság álláspontja helytelen is abban a tekintetben, hogy a sikkasztás a társaságok vagyonelemeivel való sajátjaként rendelkezéssel valósult meg. Helyesen ugyanis a törvényben foglalt másik elkövetési magatartás kifejtésére, nevezetesen a dolgok jogtalan eltulajdonítására került sor.

[58] Az eltulajdonítás alapvetően a tulajdoni állapot megváltoztatását jelenti, azaz az eredeti tulajdonállapot megszűnését és egy új létrehozását. Az eltulajdonításnak jogtalannak kell lennie, ami azt jelenti, hogy azt sem jogszabály, sem az erre jogosult nem engedi meg. A sajátjaként rendelkezés ezzel szemben olyan elkövetői magatartást jelent, amelyben a terhelt a jogosult személy engedélye nélkül időlegesen tanúsít olyan magatartást, amelyre csak a tulajdonos vagy annak hozzájárulásával más lenne jogosult. A két elkövetési magatartás között a különbség abban rejlik, hogy eltulajdonításon a szó köznapi értelmének megfelelően a végleges megtartásra irányuló magatartást és elidegenítést értjük, míg sajátjaként való rendelkezésnek tekinthető minden más magatartás, amely a rábízás tartalmától a tettes érdekeinek irányába eltér, akár a saját nevében, akár a tulajdonos nevében cselekszik. Az eltulajdonítással tehát az elkövető a dolog feletti tényleges uralom végleges megszüntetésére tör. Szándéka arra irányul, hogy megszüntesse a korábban létező tulajdoni állapotot, és annak helyébe a sajátját állítsa, mégpedig a véglegesség szándékával. A dolog eltagadásán túlmenően ilyennek minősül az elkövetés tárgyának elidegenítése, elhasználása, a dolog állagának lényeges megváltoztatása.

[59] A tényállásban írt 2 rb. sikkasztás bűncselekménye I. r. vádlott eltulajdonítást tanúsító magatartásával befejezetté is vált, mert a gépjárműveken ezáltal a Kft.1 és az Kft.2 felszámolóbiztosai rendelkezési jogot már nem tudtak gyakorolni, e cselekményhez pedig a II. r. vádlott szándékosan nyújtott segítséget.

[60] Részben szintén eltérően szükséges I. r. vádlott költségvetést károsító cselekményét is minősíteni, melynek oka, hogy az elsőfokú bíróság a I. és II. számú tényállásban írt magatartást tévesen egységes cselekményként értékelte, annak ellenére, hogy az általa megállapított tényállásban a Kft.4 nevében történt áfa visszaigénylés körében az I. r. vádlott által kifejtett cselekvőséget egyöntetűen felbujtóként írta le ([21] bekezdés), és a jogi indokolásban is erre utalt ([80] bekezdés).

[61] Az irányadó és megalapozott tényállás szerint I. r. vádlott a Kft.4 irányítása, működtetése során tanúsított olyan magatartást, mely következtében valótlán áfa adóbevallások benyújtásával, az áfa jogosulatlan levonásba helyezésével a magyar állami

költségvetést vagyoni hátrány érte (II. számú tényállási pont), míg a Kft.3 nevében III. r. vádlott nyújtott be fiktív számlákon alapuló hamis adóbevallást, jogosulatlanul igényelve vissza áfát, annak kiutalását pedig végül az adóhatóság tagadta meg (I. számú tényállás).

[62] Alapvető különbség tehát, hogy az adóhatóság megtévesztését eredményező költségvetési csalás törvényi tényállásába illeszthető elkövetési magatartást I. r. vádlott kizárólag a Kft.4 esetén fejtette ki, míg a Kft.3-t érintően mindez III. r. vádlott által történt (kétségtől I. r. vádlott kezdeményezésére). A III. r. vádlott tettesi szándékát az I. r. vádlott szándékkiváltó, rábíró hatása alakította ki, mely azonban csak a cselekmény törvényi tényálláson kívüli magatartásként értékelhető, ezáltal a Btk. 14. § (1) bekezdésében meghatározott felbujtói minőségnek feleltethető meg.

[63] Az ugyanazon elkövető tettesként és részesként megvalósított cselekményei viszont nem alkotnak törvényi egységet (BH2017. 388).

[64] Emellett az elsőfokú bíróság az ítélete szerinti egységes minősítés mellett is tévesen értékelte I. r. vádlott költségvetést károsító bűncselekményét befejezettként, mert a költségvetési csalás I. alapesete eredménybűncselekmény, melynek befejezettségéhez a vagyoni hátrány bekövetkezése, tényszerű megállapíthatósága szükséges. Az elsőfokú ítéletben írt különösen nagy vagyoni hátrány nem következett be, de az annak előidézésére irányuló vádlotti szándék fennállt, ezért a cselekményt valójában kísérletnek kellett volna minősíteni.

[65] Kísérlet miatt büntetendő, aki a szándékos bűncselekmény elkövetését megkezdi, de nem fejezi be. Az elkövetési magatartás véghezvitele a törvényi tényállás keretei közé illeszkedő cselekmény végrehajtása a tetteshez köthető, de a tettesi cselekmény stádiuma meghatározza a részesek büntetőjogi felelősségét is.

[66] A másodfokú bíróság ezért I. r. vádlott költségvetést károsító cselekményeit a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott, de az (5) bekezdés b) pontja szerint minősülő különösen nagy vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen elkövetett költségvetési csalás büntettének minősítette, melyet mint a Btk. 14. § (1) bekezdése szerinti felbujtó valósított meg (I. tényállás), illetőleg a Btk. 396. § (1) bekezdés a) pontjába ütköző, de a (4) bekezdés b) pontja szerint minősülő jelentős vagyoni hátrányt okozó, üzletszerűen – a Btk. 13. § (1) bekezdése alapján tettesként – elkövetett költségvetési csalás büntettként értékelte (II. tényállás).

[67] III. r. vádlott cselekményének minősítésére az anyagi jognak megfelelően, törvényesen került sor.

[68] Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó alanyi és tárgyi körülményeket alapvetően helyesen tárta fel, melyet a minősítés változtatás nem érinthetett, hiszen a vagyoni elleni bűncselekmények gyakorisága is súlyosító körülményként jelentkezik. II. r. és III. r. vádlottak vonatkozásában viszont mellőzendő a súlyosító körülmények köréből a halmazat, mert az a II. r. vádlottnál a kettős értékelés tilalmába ütközne, a III. r. terhelt pedig kizárólag egyetlen bűncselekmény kísérletét valósította meg. Miután utóbbi vádlottak egymás

cselekményeiben sem tettesként, sem részesként nem vettek részt, így a II. r. terhelnél a költségvetési csalásra, a III. r. vádlott tekintetében pedig a vagyonelevonással megvalósított cselekmény elszaporodottságára utalás is mellőzendő a bűnösségi körülmények közül.

[69] A törvényszék a súlyosító és enyhítő körülmények helyesbítésének indokoltságától függetlenül I. r. és III. r. vádlottal szemben a büntetési célok elérésére alkalmas, a büntetéskiszabási elveknek megfelelő, tettarányos, az egyéniesítés követelményeit is teljesítő szabadságvesztést szabott ki, melyek szükségesek és egyben elégségesek. E vádlottak büntetése sem túl enyhe, sem túl szigorú, ezért a másodfokú bíróság a büntetéskiszabást támadó ügyészégi és az I. r. vádlott tekintetében benyújtott védelmi fellebbezéseket nem találta alaposnak. A szabadságvesztés súlyosításának indokoltsága ellen hat elsősorban az Alkotmánybíróság 2/2017. (II. 10.) AB határozatában adott elvi iránymutatás. Az eljárás igen jelentős mértékben elhúzódott, a vádlottak hosszú ideje alatt állnak büntetőeljárás hatálya alatt.

[70] A Btk. 50. § (2) bekezdése értelmében, akit haszonszerzés céljából elkövetett bűncselekmény miatt határozott ideig tartó szabadságvesztésre ítélnék, ha megfelelő jövedelme vagy vagyona van, pénzbüntetésre is kell ítélni.

[71] A pénzbüntetés kiszabása tekintetében törvény által előírt feltételek közül a haszonszerzési célzat kétségtől megállapítható I. r. vádlott vonatkozásában, figyelemmel a cselekmény üzletszerű megvalósítására. A szükséges keretek között pedig az is tisztázást nyert már az elsőfokú eljárásban, hogy az I. r. vádlott állandó, rendszeres jövedelemmel rendelkezik, vagyoni viszonyai megfelelőek, ezért az ítéltábla az ügyészi fellebbezést ebben a tekintetben alaposnak találva, e terheltet a Btk. 50. §-a alapján pénzbüntetésre is ítélte. A pénzbüntetés napi tételeinek számát a cselekmény büntetési jellegéhez, az egy napi tételek összegét a terhelt egzisztenciális körülményeihez igazította, illetve a Btk. 51. §-a szerint rendelkezett a meg nem fizetés esetén alkalmazandó jogkövetkezményről.

[72] Ellenben III. r. vádlott vonatkozásában eltekintett fenti büntetési nem kiszabásától, mert az irányadó tényállás, az általa megvalósított egymozzanatú cselekmény és az ehhez igazodó jogi minősítés szerint a haszonszerzési célzat feltétel nem állapítható meg minden kétséget kizáróan.

[73] A Btk. 52-54. §-a szerinti foglalkozástól eltiltás büntetés alkalmazása I. r. vádlottal szemben törvényes, tartama is arányos, megnevezése viszont pontosításra szorult, melyet az ítéltábla a Btk. 54. § a) pontjával összhangban állapított meg (BJD2535., Kúria 18. számú BK vélemény). A másodfokú bíróság álláspontja szerint e büntetés alkalmazása a II. r. és III. r. vádlottakkal szemben nem volt indokolt, figyelemmel II. r. terhelt bűnsegédi minőségére, illetve a III. r. vádlott által megvalósított cselekmény egyszeri jellegére, büntetlen előéletükre, ezért ebben a körben az ügyészi fellebbezést nem találta alaposnak.

[74] II. r. vádlottnál azonban a minősítés változtatása szükségszerűen a büntetés súlyosításával is járt, mivel a törvényszék által meghatározott tartam még a Btk. 82. § (1), (2) bekezdés b) pontja szerinti enyhítő rendelkezés alkalmazásával sem lenne kiszabható. Ezért e vádlott szabadságvesztését az ítéltábla fenti törvényhely alapján az irányadó büntetési tételkerethez képest az egyfokú leszállás teljes kimerítésével kettő évben határozta meg,

melynek végrehajtását a Btk. 85. § (1), (2) bekezdése alapján azzal arányosan, a cselekmény büntetési jellegéhez igazodva függesztette fel próbaidőre. E vádlott esetében a büntetési célok feltételes elítélés által is elérhetők.

[75] II. r. vádlottat a közreműködésével megvalósított cselekmények kiemelt tárgyi súlyára, halmazatára figyelemmel nem tartotta érdemesnek előzetes mentesítésre, így a Btk. 102. § (1) bekezdése szerinti törvényi feltételek hiányában az elsőfokú ítélet említett rendelkezését mellőzte.

[76] III. r. vádlottnál ugyanakkor az előzetes bírósági mentesítés törvényi feltételei az elsőfokú ítéletben írtakkal egyezően fennálltak.

[77] Az egyszerűsített felülvizsgálat körébe tartozó – így a szabadságvesztések végrehajtási fokozatával, a feltételes szabadság legkorábbi időpontjának megállapításával, és a bűnügyi költséggel kapcsolatos – ítéleti rendelkezések mindenben megfelelnek az irányadó és teljeskörűen felhívott anyagi és eljárásjogi törvényi szabályozásnak.

[78] A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Be. 604. § (1) bekezdés b) pontja és a 606. § (1) bekezdése értelmében részben megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 604. § (1) bekezdés a) pontja és a 605. § (1) bekezdése szerint – helyes indokainál fogva – helybenhagyta.

[79] A másodfokú ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek, mert a másodfokú bíróság nem hozott az elsőfokú bírósághoz képest a Be. 615. § (1) és (2) bekezdés a)-c) pontjaiban meghatározott ellentétes döntést.

[80] Az elsőfokú ítélethez mérten ugyanis a bűnösség köre *nem* bővült, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság által már büntetőjogilag értékelt és minősített cselekményeket minősítette csak másként, mely jogkérdésben hozott döntés nem alapoz meg másodfellebbezést és nem nyitja meg a harmadfokú bírósági eljárást. Nem került sor ugyanis olyan új, az elsőfokú bíróság által nem vizsgált és értékelt bűncselekmény megállapítására, mely az ellentétes döntés körébe vonható.

Debrecen, 2021. április 13.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó József sk. előadó bíró,
Dr. Diószegi Attila sk. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 24.B.135/2020/31. számú ítélete a Debreceni Ítéltábla Bf.IV.537/2020/30. számú ítéletében írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett.

Debrecen, 2021. április 13.

Dr. Háger Tamás sk.

